

представляють поверхневу структуру, експліковану в словотворчих компонентах. Аналізуючи похідність словотвірних моделей прикметників на позначення якості, утворених за допомогою суфіксальних формантів, можна зробити висновок, що похідні прикметники досліджуваної категорії представляють собою достатньо вагомий внесок у словотворення сучасної німецької мови і можуть стати основою для подальшого лінгвістичного дослідження.

Література:

1. Кубрякова Е.С. Что такое словообразование. – М.: Наука, 1965. – 78 с.
2. Степанова М. Д. Методы синхронного анализа лексики (на материале современного немецкого языка). – М.: Высшая школа, 1968. – 200 с.
3. Хідекель С.С. Система словотвору в сучасній англійській мові// Лінгвістика і методика у вищій школі. – М., 1974. – 352 с.

КОНОТАЦІЯ НОМІНАТИВНИХ ОДИНИЦЬ

Н.Г. Іщенко

професор, доктор філологічних наук,

Національний технічний університет України «КПІ»

Інтерес до дослідження проблем конотації постійно зростає і в сучасній лінгвістичній науці немає єдиної думки, що розуміти під конотацією і які методи її дослідження. У вирішенні питання неоднозначності визначення конотації та розкритті її сутності полягає **актуальність** цієї статті. Її теоретичний аспект торкається області семасіології, прагматики, теорії мовленнєвих актів.

Засвоєння предметно-логічного змісту слова або висловлення ще недостатньо для адекватності його сприйняття. Особливо складним для досягнення повної адекватності при навчанні іноземним мовам є те, що в

семантичній структурі слова співіснують логіко-інформативні і стилістико-інформативні компоненти. Останні накладаються на основне значення мовних одиниць і для узагальненого їх найменування у сучасній лінгвістиці використовується термін **конотація**.

Предметом цієї статті є встановлення природи конотації у лінгвістиці, її семантичний обсяг залежно від складових і здатність виражати позитивне і негативне відношення мовця до пропонованої інформації.

Слід відмітити, що само поняття конотації виникає у межах як лінгвістики, так і схоластичної логіки. У межах логіки конотація визначалась як характеристика об'єкту, що повністю конституює значення імені. Денотація сприймається як сума конотаційних характеристик і конотація відповідно представляє спів значення у разі, якщо імена, називаючи предмет, одночасно вказують на його конотативну ознаку. Одне є для сучасній лінгвістиці очевидним, що конотація пов'язана з організацією семантичної структури мовного знаку. Лексичне значення слова являє собою відображення певного фрагменту дійсності, що закріплено у слові як знаку, і розглядають його у широкому плані як сукупність п'яти компонентів: логіко-предметного, поняттєво-семантичного, емотивно-конотативного, структурного і прагматичного, у вузькому смислі виділяють два основних компонента: денотативний і конотативний. Денотативний компонент є частиною значення знаку, що відображає в узагальненій формі предмети і явища об'єктивної реальності. Конотативний компонент або частина значення характеризує ситуацію спілкування, учасників акту спілкування, їхнє відношення до предмету мовлення і включає експресивний, емоційний і оцінний елементи. Якщо денотативний параметр однозначно трактується дослідниками як область семантики, зорієнтованої на відображення певного фрагменту об'єктивної дійсності, то конотативний компонент у концепціях різних авторів представлений суперечливо.

Щодо конотативного компоненту у складі семантичної структури лексичного значення існують дві точки зору. По-перше, інформація, яку несуть

конотативні семи, є додатковою, факультативною, що накладається на предметно-логічний зміст інформації. По-друге, конотативний компонент семантики мовної одиниці є рівноправним компонентом її семантичної структури, тому що ми розуміємо, відчуваємо, оцінюємо і переживаємо одночасно з найменуванням предмету. Ствердження факультативності, вторинності конотативного компоненту можна вважати логічним, тому що у системі мови існують конотативно незабарвлені лексичні одиниці. «Думка людини постійно коливається між логічним сприйняттям і емоційним, ми або розуміємо, або відчуваємо, але й частіше наша думка складається одночасно із логічної ідеї і почуття. Ці два компонента поєднуються у різних пропорціях, тому один завжди переважає» [3]. В цьому випадку можна говорити про логічну або емоційну домінанту, про різне співвідношення денотативних і конотативних сем, наприклад, у значеннях лексичних і фразеологічних одиниць. У фразеологізмі експресивне переважає над номінативним, підпорядковано йому. У фразеологізмі ці дві сторони мовного знаку синкретичні, тоді як у лексиці (особливо неекспресивній) вони роз'єднані, диференційовані.

Важливими є питання природи і семантичного статусу конотації: її розгляд як елементарної складової основного лексичного значення або у плані екстра поняттєвих явищ, що носять суб'єктивний характер. У першому випадку стверджується семантична природа конотації, існування конотативних сем, що входять поряд з денотативними семами у смисловий зміст слова або граматичного явища. Сам семантичний обсяг конотації розглядається і у вузькому, і в широкому плані, що знаходить відображення у складі і кількості компонентів конотативного значення.

Використовуючи всі переваги внутрішньо системного тлумачення, в конотації не можна повністю виключити позамовні чинники, які сприяють появі додаткових відтінків значення. До них належать: екстралінгвальні умови мовлення, асоціативні зв'язки з мовленнєвими обставинами, наявність предметної або непередметної стилістичної інформації. Отже, конотація має

подвійну природу: лінгвальну і екстралінгвальну, оскільки її специфіка полягає в асоціативній сутності, в здатності мовних фактів викликати уявлення про певне соціальне середовище, умови функціонування мови, про ролеві відношення між комунікантами.

Складність визначення конотації є причиною того, що вона до цих пір не має однозначної інтерпретації. Конотація містить інформацію мовця до об'єкту, що номінується, і виступає як семантична категорія, з одного боку, а й з іншого, слово набуває конотації у мовленнєвій ситуації і виступає як стилістична категорія з її компонентами: експресивності, емоційності і оцінності. Дослідники виокремлюють різну кількість елементів у структурі конотації. По-перше, називають чотири елементів в структурі конотації: емотивний (емоційний), оцінний, експресивний і стилістичний або функціонально-стилістичний [2, с. 163]. По-друге, конститuentами конотації вважаються експресивність, емоційність і оцінність [1, с. 124]. Цікава ще одна позиція, за якою зміст конотативного компонента пов'язують тільки з емотивністю, а й експресивність і оцінність відносять до сфери денотації, хоча не виключають зв'язок емотивності з експресією і оцінкою [4, с. 17]. Конотація у системі мови, на наш погляд, складається із експресивності, емоційності, оцінності і стилістичного або функціонально-стилістичного конотативного елементу, які взаємопов'язані і взаємозумовлені. «Конотація як експресивно маркований макрокомпонент семантики є продуктом оцінного сприйняття і відображення дійсності у процесах номінації» [3, с. 21].

Таким чином, експресивно-оцінне і емоційне значення у межах конотації головним чином виникає у результаті вторинної номінації, яка здійснюється на основі аналогії, порівняння, переносу та суміжності значення, втілених в тропях, і передбачає можливість включення конотативних характеристик в семантику переосмисленого слова.

Література:

1. Галкина-Федорук Е.М. Об экспрессивности и эмоциональности в языке / Е.М. Галкина-Федорук // Сборник статей по языкознанию. – М.:, 1968. – С. 102-103.
2. Іщенко Н.Г. До питання конотативного значення словотвірних синонімів/ Н.Г.Іщенко//Гуманітарний вісник. Серія – Іноземна філологія. – Черкаси: ЧПІ, 2000. – С.161-165.
3. Телия В.Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / В.Н.Телия. – М.: Наука,1986. – 136с.
4. Шаховский В.И. Эмотивный компонент значения и методы его описания / В.И.Шаховский. – Волгоград, 1983. – С.17.

СТАН ДОСЛІДЖЕНЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ДІАЛЕКТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

М.П. Колісник

*аспірантка кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови,
Національний Технічний Університет України «КПІ»*

У колі загальних проблем лінгвістики явище варіативності мовних систем має місце (J. Beal, P. Trudgill, O.A. Бубенникова та ін.) не лише в їхній внутрішній структурі. Оскільки будь-яка мова існує у вигляді певної кількості різновидів або аллосистем на кшталт говірок, варіантів, діалектів, що мають свої особливі лінгвістичні ознаки, соціальні й комунікативні функції та здійснюють вплив на мовну картину певної мовної спільноти, країни, регіону або навіть світу [1, с. 6], то актуальним стає вивчення не тільки територіального варіювання мови, а також розгляд варіювання в межах кожного з її існуючих національних варіантів.

Проблема диференціації діалектів кожної з країн, у яких англійська мова є державною, має багатолітню історію вивчення й охоплює надзвичайно широкий діапазон питань. Активне звернення лінгвістів до діалектів, зокрема